

Skattnatorpen 1

Hösten 2008, då Memmingsforskarna började sina lokalthistoriska cirklar, så "råkade" jag finna en karta över Skattnas ägor från år 1812. Här låg Börgöl, Lilla och Stora Knävik, Lilla Löten, Lilla Slätten och Berget. Redan den 29 januari 1366 hölls det ting vid Skattna, Memmings härads första tingsplats. Här finns även en runsten rest under 1000-talet av Adis efter sin son Gudfast. Som om inte detta var nog så finns här även en vikingagrav av typ treudd, en av Östergötlands största!

Slätten, där ryttaränkan Anna Jansdotter bodde 1793, låg endast tjugo meter från min kökstrappa. En del av torpets ägor torde idag ligga under östra stambanan. Som så många andra egendomar i trakten hör även hemmanet Skattna till Löfstads ägor. Vid ett besök på landsarkivet i Vadstena konsulterade jag således Löfstadarkivet. Här fann jag bland annat ett syneprotokoll från sommaren 1817, där Skattna och dess underliggande torp beskrivs. Det är delar av innehållet i detta protokoll som nu ska presenteras.

1) Börgöl. Brukas av torparen Nils Svensson som därför utgör ett dagsverke var sockendag.

1. Två stugor med 2 kamrar och 2 förstugor 28^{1/4} alnar långt och 8 alnar bred samt 8 varv höga väggar.
2. Bod med en skulle i norr. 11 alnar långa 6^{1/2} bred och 12 varv höga väggar.
3. Bod i söder. 6^{1/2} alnar lång 5^{3/4} alnar bred och 7 varv hög.
4. Loge med 2 golv och rymlig logkista, verkar vara sammanbyggd av 2 smålogar. 28^{1/2} alnar lång 8^{1/4} aln bred och 13 varv hög.
5. Norra fähuset med 3 lador 15 - aln långt, 7 alnar bred och 8 varv högt. Ladorna av skiftesverk.
6. Södra fähuset med 2 lador 18^{1/2} alnar lång 7^{1/4} bred och 11 varv hög.
7. Två svinhus.

2) Runkbacken. Brukas av torparen Magnus Jonsson som gör två dagsverken i veckan och ansvarar för hemmanets underhåll.

1. Stuga med kammare och förstuga 14 alnar lång, 9 bred och 6 varv hög.
2. Två bodar med två skiftade skjul 14 alnar lång, 7 alnar bred och 7 varv hög.
3. Fähus med lada, det sistnämnda i skiftesverk 12 alnar lång, 7^{1/4} bred och 11 varv hög.
4. Stall med skulle 11^{3/4} alnar långt, 6 alnar bred och 9 varv högt.
5. Vedskjul.
6. Loge med 2 golv 18 alnar långt 7^{1/2} alnar bred och 11 varv högt.
7. Svinhus inrett i två rum.

3) Ålbäcken. Brukas av Lars Andersson som gör tre dagsverken i veckan och ansvarar för torpets skötsel.

1. Stuga med kammare och förstuga samt vind istället för bod, 14 alnar lång och 9 alnar bred och 16 varv hög.
2. Fähus, stall, lada och gnöst under ett tak. 24^{1/4} alnar lång, 5^{1/2} alnar långt och 12 varv bred.
3. Loge med 2 golv 18 alnar lång 7^{1/2} alnar bred och 12 varv hög.
4. Svinhus i två rum.
5. Ett vedskjul.

4) Hultet. Brukas av torparen Elias Andersson som gör två dagsverken i veckan och ansvarar för hemmanets underhåll.

1. Stuga med kammare och förstuga 12 alnar lång 8 alnar bred och 8 varv hög.
2. Bod med kammare 5^{1/2} alnar lång 6 alnar bred och 8 varv hög.
3. Loge nybyggd 18 1/2 alnar lång, 7 1/2 alnar bred och 12 varv hög.
4. Fähus, stall och lada med två skullar 30 alnar långt, 9 alnar bred och 9 varv hög
5. Ett svinhus med två rum.
6. Källare.

5) Glanstorpet. Brukas av torparen Anders Persson som gör två dagsverken i veckan och svarar för torpets underhåll.

1. Stuga med förstuga och kammare 11^{1/2} alnar lång, 7^{1/2} bred och 7 varv hög.

2. Källare under stugan.
3. Bod och stall under ett tak 9 alnar långt, $5\frac{1}{2}$ bred och 10 varv hög.
4. Loge med två golv 18 alnar långt, 7 alnar brett och 10 varv högt.
5. Fähus med skulle 11 alnar långt 7 alnar långt och 11 varv bred. Skulle intill fähuset.

6) Ribbingstorp. Brukas av torparen Nils Olofsson som utgör två dagsverken i veckan samt ansvarar för torpets skötsel.

1. Stuga med kammare och förstuga $14\frac{1}{2}$ alnar lång, 9 alnar bred och 3 alnar hög.
2. Bod $5\frac{3}{4}$ alnar lång $6\frac{1}{4}$ alnar bred och 8 varv hög.
3. Loge 24 alnar lång $8\frac{1}{4}$ alnar bred och 8 varv hög.
4. Fähus med lada och ett svinhus $20\frac{1}{4}$ alnar lång 6 bred och 8 varv hög.
5. Skulle av skiftesverk intill fähuset.

7) Knävik. Brukas av torparen Petter Arvidsson som gör två dagsverken i veckan och svarar för torpets underhåll.

1. Stuga $14\frac{1}{4}$ alnar lång, $8\frac{3}{4}$ alnar bred och 6 varv hög
2. Bod 7 alnar lång, 6 alnar bred och 7 varv hög samt ett skiftat skulle intill.
3. Loge med två golv $16\frac{3}{4}$ alnar långt 9 alnar bred och 12 varv hög.
4. Fähus och lada $12\frac{3}{4}$ alnar lång, 9 alnar bred och 12 varv hög.
5. Stall och en skulle av skiftesverk.
6. Svinhus med två rum.

8) Berget. Brukas av torparen Eric Jonsson som gör två dagsverken i veckan och ansvarar för torpets underhåll.

1. Stuga med kammare och förstuga $13\frac{1}{2}$ alnar långt 7 dito bred och 7 varv hög.
2. Bod 6 alnar lång, 5 dito bred och 7 varv hög.
3. Loge med ett golv $12\frac{1}{2}$ aln långt $6\frac{1}{2}$ dito bred och 11 varv hög.
4. Stall intill.
5. Fähus och lada 11 alnar långt, 6 dito brett och 11 varv högt.
6. En skulle intill fähusladan.
7. Svinhus i 2 rum.
8. 1 gnöst och ett vedskjul.

1 aln = 59,38 cm

Enligt Svenskt dialektlexikon är "gnöst" ett utbygge vid loge eller lada; avstängt foderum i en ladugård. Även Ziefelt beskriver "gnöst" som en utbyggnad.

Litteratur:

Rietz, J.E. 1962 Svenskt dialektlexikon.
Ziefelt, L. 1966 Kullerstads sockens minne.

Källa:

Vadstena landsarkiv, Löfstadarkivet.

Kerstin Andersson

Vy över Skattna.